

Opinia națională

Săptămânal de opinii, informații și idei de larg interes național
Director: Mioara VERGU-IORDACHE

Anul 33, nr. 1168, 3 februarie 2026, 8 pagini, 1 leu, www.opinianationala.ro

Având în vedere prevederile Legii învățământului superior nr. 199/2023, ale Ordinului ministrului Educației nr. 6227/5.09.2023 privind aprobarea Metodologiei cadru referitoare la procesul de stabilire și de alegere a structurilor și funcțiilor de conducere la nivelul instituțiilor de învățământ superior, ale „Cartei Universității Spiru Haret” art 64, și ale Metodologiei proprii de organizare a referendumului pentru alegerea modalității de desemnare a rectorului și înțând seama de Hotărârea Senatului Universității „Spiru Haret” nr. 109/16.12.2025, în ziua de 25.02.2026, în toate locațiile Universității „Spiru Haret”, unde se desfășoară activități de învățământ, se va organiza

„My University WaY”

Universitatea „Spiru Haret” și „MyWaY” programul de testare vocațională și consiliere în carieră, lansează oficial programul „MyUniversityWaY”, o inițiativă care aduce elevii de liceu mai aproape de realitatea vieții universitare și îi ajută să își contureze un traseu educațional informat.

Prin „MyUniversityWaY” liceenii au ocazia să devină „studenți pentru o zi”, participând la cursuri, laboratoare, întâlniri cu profesori și activități practice care reflectă ritmul și cerințele mediului academic. Vor descoperi ce înseamnă să fii student la cea mai mare instituție privată de învățământ superior din România, cu 35 de ani de experiență în formarea profesională.

Universitatea „Spiru Haret” reafirmă, prin acest parteneriat, angajamentul de a sprijini orientarea în carieră și de a construi punți solide între învățământul preuniversitar și cel universitar.

Accesați linkul pentru mai multe informații despre acest parteneriat:

<https://spotmedia.ro/.../myuniversityway-un-parteneriat...>

Academician Ioan Aurel POP, președintele Academiei Române: **PUNCT DE VEDERE privind programele și manualele de limba și literatura română**

MyUniversityWaY
un parteneriat valoros
între Universitatea Spiru Haret
și programul de testare vocațională
și orientare în carieră MyWaY

» Pagina 4

Protestul sindicatelor din educație

ANOSR își menține angajamentul ferm pentru apărarea principiului echității, promovarea calității și asigurarea unui sistem educațional care să răspundă nevoilor reale ale tuturor beneficiarilor săi directi și face apel la întreaga comunitate de studenți să se alăture protestului din educație, în 4 februarie 2026, de la ora 12:00, în fața Guvernului României.

» Pagina 2

ȘCOALA „DESCIFRATĂ” de conf.univ.dr. Sebastian CHIRIMBU
• Profesorul între vocație și un sistem care îl obosește
• Elevul român între drepturi și responsabilitate. Profesorul între vocație și lipsa respectului... sau frică

» Pagina 4

Așa merg lucrurile – partea a II-a

CLEPTOCRAȚIA

Florin MACIU

Cleptocrația înseamnă conducerea hoților, o formă de guvernământ unde lideri politici coruși, folosesc sistematic puterea lor politică pentru a se îmbogăți din bani publici, în urma unor contracte frauduloase sau a unor delapidări de fonduri ori resurse... În cleptocrație, politicieni coruși se îmbogățesc pe ei însăși în mod secret, în afara legii, prin mită, recompense (kickbacks) și favoruri speciale de la corporații sau, mai simplu, dirijează fondurile de stat spre ei sau asociații lor. Politizarea instituțiilor, în special a celor de impunere a legii, este necesară pentru ca această

formă de guvernare să continue să funcționeze, iar asta se face sub deviza pronunțată de un fost dictator peruvian, Óscar Benavides, care, intrigant, ne pare tuturor cunoscută: „pentru prietenii mei, totul; pentru dușmanii mei, legea.”

Acum trei ani, România avea o listă lungă de politicieni care au fost condamnați, cu suspendare sau executare.

Singurul instrument viabil de luptă împotriva corupției, pe termen lung, este să avem instituții ale statului independente politice, un guvern care este ferm în combaterea corupției, un Parlament independent, care nu este influențat de interese economice și, desigur, o presă integră. În caz contrar, corupția se răspândește ca un cancer în societate.

» Pagina 7

Ziua Internațională a Cititului Împreună

Cum toți suntem, în felul nostru, elevi, mâine, miercuri, să citim împreună!

În 2026, ca în fiecare an, Ziua Internațională a Cititului Împreună se desfășoară în prima miercuri a lunii februarie. „Ziua Internațională a Cititului Împreună” este un eveniment global de promovare și încurajare a lecturii, printr-o serie de lecturi publice, cu voce tare, la care sunt invitați să participe toți copiii de vârstă preșcolară dar și clase de elevi din ciclul primar, inițiat de Asociația „LitWorld” în 2010 sub denumirea „World Read Aloud Day” și marcat în peste 100 de țări.

REFERENDUMUL UNIVERSITAR PENTRU ALEGEREA MODALITĂȚII DE DESEMNARE A RECTORULUI UNIVERSITĂȚII „SPIRU HARET” DIN BUCUREȘTI

La **REFERENDUM** vor participa cadrele didactice și cercetătorii care sunt angajate/angajați cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată în cadrul Universității și reprezentanții studenților din Senatul Universitar și din consiliile facultăților. Calendarul organizării **REFERENDUMULUI** se afișează la fiecare locație și pe Internet.

REFERENDUMUL se va desfășura în ziua de **25.02.2026**, între orele **10.00- 14.00**.

Vinovați!

Mioara VERGU-IORDACHE

Bine. Încolonarea! Cu cântec, înainte, spre DNA! Cum cine?! Toți. Toți care, după decembrie 1989, am avut 18 ani. De ce? Pentru că prin atitudinea și, mai ales, votul nostru, inconștient sau nu - dar asta este o circumstanță agravantă, nu o atenuantă -, am ales (până am cules!) să conducă destinele acestei țări, destinele noastre, oameni bolnavi de putere, de bogăție. Suntem vinovați de favorizarea infractorilor.

Sigur, mi se va spune că generalizez. Dar ați uitat în câte situații au fost aleși indivizi cu dosar penal, aflați în faza de urmărire penală, arestați preventiv, ba chiar aflați în pușcărie? Ați uitat de încolonările de partid pentru intimidarea justiției sau susținerea infractorilor? Ați uitat de acceptarea mitei electorale?! Dar de voturile fictive, de numărarea ilicită, de...?!

Ați uitat de câte ori ne-am/ne împărtit/împărtim în partizanate de coloratură politică, afectivă, estetică...? Favoritul este curat, bun, cinsti... Uită cum argumentele pălesc în fața subiectivității noastre? Cum colportăm știri partizane? Cum închidem ochii la fărădelegile „alor noștri” și facem ochii mari la „ceilași”?

Cei care se află acum în atenția justiției sunt aleși de noi. Au apărut ei din necunoscut? Nu-i cunoșteam? Nu plană suspiciunea și de multe ori convingerea că au afaceri necurate, că sunt demagogi, ipocriți, minciuni, hoți?! De fapt, eu cred că mirarea noastră, care este și mirarea lor, se referă la împrejurarea că au ajuns să fie cercetați, condamnați... și blamați de opinia publică.

Însă, cum se vede cu ochiul liber, cum suntem justiția... de-o țuică (fără supărare!), justiția este bună dacă dă soluția pe care o vrem noi. Căci justiția la români este putere în stat, totalitate a instanțelor judecătoarești și a legilor, dar este și judecata poporului, în piață publică sau după blocuri, după ureche, și justiția divină. Cum până la Dumnezeu te mânâncă sfîntii...

Știrile dinspre DNA, la ușa căreia se face de planton pentru a nu se scăpa vreo chemare/arestare, știri mondene, până la urmă, acoperă adevăratele știri: despre risipirea banului public, împrumuturile nejustificate, generozitatea fără limite pentru străini, austeritatea pe seama celor mai nevoiași, despre școlile insalubre în care sunt obligați copiii să învețe, despre educatori umiliți, despre starea jalinică din sistemul de sănătate, despre indiferența față de valorile românești, despre infrastructura mereu cărpită și niciodată reabilitată, despre disprețul față bătrâni, tineri, copii... Sunt repede băgăte sub preș adevăratele crime asupra naturii țării și naturii umane.

Dar pentru toate acestea, despre irelevanța pe plan extern, despre lipsa prietenilor țării, cu voia dumneavoastră, suntem vinovați! Ne complăcem în formulări inteligente, ironice, ne etalăm spiritul civic în fața calculatorul, pe bâncuța din fața porții sau la cărciumă, după caz, blamă, lăudăm, ne extaziem, adorăm și urăm... Dar, avem și o soluție?!

ANOSR se alătură protestului sindicatelor din educație din 4 februarie 2026

Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR) se alătură protestului anunțat de federațiile sindicale din educație din data de 04.02.2026, începând cu ora 12:00, în fața Guvernului României, ca urmare a problemelor sociale și economice majore cauzate de măsurile de austeritate adoptate în ultimul an, dar și având în vedere intenția executivului de a reduce bugetul alocat Ministerului Educației și Cercetării în anul 2026.

Actorii și beneficiarii direcți ai actului educațional se opun în continuare austerității în educație, având în vedere faptul că măsurile adoptate în anul anterior afectează în mod direct buna desfășurare a sistemului de învățământ, reducând din echitatea și calitatea acestuia. Mai exact, **impactul asupra drepturilor studenților** a început încă de la 1 ianuarie 2025, odată cu punerea în aplicare a O.U.G. nr. 156/2024, care a limitat reducerea de 90% la **transportul feroviar, fiind aplicabilă acum doar pe rutele dintre domiciliu și universitate**. Analiza (<https://anosr.ro/anosr/cat-a-salvat-guvernul-romaniei-limitand-transportul-studentilor/42386/>) publicată de ANOSR în 19 ianuarie 2026 arată că **limitarea reducerii de 90% la transportul feroviar intern a generat o „economie” infimă de 0,0021% din buget, decidenții neluând în calcul impactul social grav în rândul studenților, fiindu-le împiedicată mobilitatea și accesul la oportunități educaționale esențiale**.

România - membru asociat al Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare al OCDE

Miercuri, 29 ianuarie 2026, la Paris a fost organizată o ceremonie care atestă faptul că România a devenit membru asociat al Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare al OCDE.

Pe 19 decembrie 2025, Ministerul Afacerilor Externe a anunțat că România a devenit în decembrie prima țară care obține statutul de membru asociat al Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), forul internațional responsabil cu coordonarea asistenței oficiale pentru dezvoltare acordate statelor în curs de dezvoltare.

Conform comunicatului MAE, aderarea României la Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare, are loc în urma creșterii constante, în ultimii ani, a volumului asistenței oficiale pentru dezvoltare oferite de țara noastră, precum și a „consolidării profilului României ca donator consecvent, predictibil și credibil la nivel internațional”. Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare al OCDE a fost înființat în anul 1961, avându-și originea în Grupul de Ajutor pentru Dezvoltare, creat în 1960 în cadrul Organizației pentru Cooperare Economică Europeană (OEEC). MAE a precizat că, în anul 2024, valoarea totală a asistenței oficiale pentru dezvoltare acordate de România a atins 539,1 milioane de dolari, reprezentând 0,16% din venitul național brut, cel mai ridicat nivel înregistrat de țara noastră până în prezent.

La folosirea Inteligenței Artificiale, România este doar în fața Turciei și Columbiei

• Din 2029, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) va testa competențele media și de utilizare a inteligenței artificiale în cadrul PISA

România se află pe ultimele locuri la nivelul țărilor membre și partenere OCDE, unde, în medie la nivel de organizație, două treimi dintre tineri au folosit anul trecut sisteme AI generative (<https://www.oecd.org/en/about/news/announcements/2026/01/ai-use-by-individuals-surges-across-the-oecd-as-adoption-by-firms-continues-to-expand.html>).

Inteligența artificială a fost folosită anul trecut de mai puțin de jumătate dintre tinerii români de 6-24 de ani, categorie de vârstă ce include elevii din ultimii ani de liceu și studenții.

România este pe poziția a 3-a din coada clasamentului OCDE atât pentru categoria de vârstă 16-24 de ani, cât și pentru întreaga populație analizată (16-74 de ani) și pentru populația în vîrstă (55-74 de ani), devanță doar Turcia și Columbia.

În cazul tinerilor de 16-24 de ani, în România doar 44% au folosit AI anul trecut, evidențiază datele centralizate de OCDE. În total, doar 5 țări din 33 luate în considerare au procente de până la 50% (Bulgaria – 50%, Italia – 47%, România – 44%, Turcia și Columbia – sub 40%). Comparativ, la nivelul tuturor țărilor OCDE și partenere media, folosirea AI este mult mai mare: două treimi dintre tineri (67,7%) au raportat folosirea AI în 2025. Iar în țări precum Norvegia, Danemarca, Elveția, Estonia, Grecia, Portugalia, Spania, Franța, Cehia și Germania peste 75% din tineri au apelat anul trecut la inteligență artificială.

România se află pe locuri codașe și în cazul studenților și elevilor de liceu care au apelat la AI, chiar dacă procente sunt mai mari în cazul acestor categorii:

- în rândul tinerilor de 16-24 de ani cu studii superioare, 52% dintre aceștia au folosit AI (față de 75% media OCDE)
- În rândul tinerilor de 16-24 de ani cu studii medii, 46,6% au folosit AI, față de o medie OCDE de 67,8%
- În rândul tinerilor de 16-24 de ani cu studii reduse, doar 31,9% au folosit AI, față de o medie OCDE de 65,4%

Este interesant că, din 2029, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) va testa competențele media și de utilizare a inteligenței artificiale în cadrul PISA, evaluarea internațională a competențelor pe care le au elevii în vîrstă de 15 ani. Evaluarea va avea loc în condițiile în care diversi experți susțin sau contestă folosirea IA în diverse scopuri, în școli, la numai 3 ani de când inteligența artificială a devenit instrument accesibil la nivel de masă.

La nivel european proiectul OCDE a fost menționat și de Georgi Dimitrov, șeful unității *Educație Digitală* a Comisiei Europene, în cadrul unei dezbatări pe tema *rolului IA în educație, desfășurată în toamna anului 2025 (pe 14 noiembrie la București)*, când a subliniat că OCDE

și Comisia Europeană dezvoltă un cadru de alfabetizare în IA pentru învățământul primar și secundar: „(...) Începând cu 2028-2029, evaluarea PISA va include și competențe în IA. Așadar, înțelegeți de ce statele membre se vor uita cu mare atenție la acest cadru de alfabetizare în IA. Intenționăm să finalizăm acest cadru, care se află într-un proces de consultare foarte amplu, și să îl publicăm în prima jumătate a anului viitor”.

Planurile OCDE privind includerea temei IA și a competențelor media în cadrul PISA au fost anunțate anul acesta: PISA 2029, a 10-a ediție a evaluării internaționale ce măsoară în principal competențele elevilor la matematică, științe și citire, va avea două componente-cheie: • Domeniul principal de analiză va fi **Citirea** • Domeniul inovator de evaluare a competențelor va fi **Alfabetizarea media și IA** (acronim oficial – MAIL)

În prezentarea oficială a evaluării privind Alfabetizarea Media-IA din PISA 2029, organizatorii precizează că aceasta „va arăta dacă elevii au avut ocazia să învețe și să se implice proactiv și în mod critic într-o lume în care producția, participarea și conexiunile sociale sunt mediate tot mai mult de instrumente digitale și IA”. Înțeția de evaluare a acestor competențe pleacă de la faptul că elevii folosesc tot mai mult instrumente digitale în diversele circumstanțe de viață, inclusiv pentru școală, iar respectivele instrumente transformă societatea, cultura populară și media. „Avantajele sunt însoțite însă și de provocări,” legate de validitatea informației obținute pe cai digitale, mai spune OCDE, potrivit căreia: „În ultima perioadă se aud valuri de avertismente cu privire la impactul IA în aproape orice aspect al vieții (...) În mod similar, diverse puncte de vedere avertizează în legătură cu rolul IA în educație: unii experți continuă să avertizeze cu privire la impactul potential negativ asupra rezultatelor de învățare și mediului școlar, pe când alții încearcă să exploreze posibilele beneficii ale IA în educație”. Iată de ce, specifică OCDE, diversele inițiative în domeniul trebuie monitorizate din punct de vedere al eficienței, aşa încât să fie întărite instrumentele benefice și reduse riscurile potențiale. „Este esențial să evaluăm și să dezvoltăm competențe de care elevii au nevoie pentru a înțelege cum instrumentele digitale și IA funcționează, care este rolul uman în ceea ce privește instrumentele digitale și media, care sunt consecințele etice și sociale ale folosirii lor, cum să comunice și să colaboreze eficient prin instrumente IA și digitale, cum să evaluateze critic conținutul media”. Noul instrument de evaluare este prezentat ca un „mediu simulat care să permită colectarea de dovezi pentru multiple competențe”, care să fie evaluate cu instrumente „accesibile elevilor într-un mod realist”. OCDE: „Într-o lume care se digitalizează tot mai mult, evaluarea alfabetizării media și IA va oferi o înțelegere mai bună a nivelului competențelor pe care elevii din lume le au pentru a evalua credibilitatea, calitatea și obiectivitatea media digitale, aşa încât să le permită, în final, să acționeze informat pe măsură ce participă responsabil și eficient la viața societății”

Ulterior, cele mai semnificative reduceri bugetare în sistemul de învățământ superior au fost adoptate prin Legea nr. 141/2025, afectând multiple componente foarte importante pentru asigurarea echității și accesibilității studenților în mediul universitar. Acestea au inclus modificarea bazei de calcul a costului standard alocat universităților per student bugetat pentru fondul de burse și protecție socială, de la salariul minim brut pe economie la cel net, precum și restrângerea perioadei de acordare a burselor exclusiv pe durata activității didactice. Prin urmare, fondul de burse a fost diminuat cu aproximativ 52%, echivalentul a aproximativ 44.000 de burse sociale. De asemenea, odată cu noile modificări, studenții înmatriculați pe locuri finanțate cu taxă nu mai sunt eligibili pentru a primi burse. Studiul „**Coșul minim al studentului, în plină austeritate. Cât costă să fii student?**” (https://anosr.ro/wp-content/uploads/2025/11/Cosul-minimal-studentului-in-plina-austeritate.-Catacosta-sa-fii-student_.pdf), lansat de ANOSR la 12 ianuarie 2026, relevă că minimul lunar necesar pentru cheltuielile esențiale ale unui student ajunge la **2.027,99 lei**, mult peste bursa socială minimă oferită de stat, de doar **925 lei**.

Deși ANOSR, alături de alții actori ai sistemului de învățământ au semnalat constant absența justificărilor clare pentru măsurile de austeritate, decidenții continuă să ignore aceste apeluri, manifestând o evidentă lipsă de interes față de nevoile reale

din educație. De asemenea, condamnăm lipsa de interes pentru domeniul educației și cercetării pe care domnul Ilie Bolojan, care ocupă în prezent funcția de Ministrul interimar al Educației și Cercetării, o demonstrează prin ignorarea repetată a solicitării ANOSR de organizare a unei întâlniri pentru a discuta aspectele negative pe care le au prezentele măsuri de austeritate, dar și pe care le-ar putea avea reducerea cifrei de școlarizare din învățământul superior și diminuarea finanțării universităților, așa cum arată declarațiile din spațiul public. Orice măsură de reducere a fondului acordat universităților va genera creșteri ale taxelor studenților.

În acest context, ANOSR își menține angajamentul ferm pentru apărarea principiului echității, promovarea calității și asigurarea unui sistem educational care să răspundă nevoilor reale ale tuturor beneficiarilor săi direcți și face apel la întreaga comunitate de studenți să se alăture protestului din educație, în 4 februarie 2026, de la ora 12:00, în fața Guvernului României.

Solicitările ANOSR rămân aceleași:

- Alocarea, prin legile bugetului de stat, a cel puțin 15% din cheltuielile bugetului

general consolidat, precum prevede art. 147 al Legii învățământului superior nr. 199/2023, pentru domeniul educației și cercetării.

- Revenirea la alocarea fondului de burse pe toată durata anului calendaristic (12 luni);

- Creșterea procentului din salariul minim net din care se calculează valoarea costului standard pentru constituirea fondului de burse de la 10% la 17,5%, pentru a reveni la o valoare a fondului de burse alocat similară cu cea din 2024, când valoarea costului standard reprezenta 10% din salariul minim brut;

- Reintroducerea posibilității studenților înmatriculați pe locuri cu taxă de a beneficia de burse din fondurile de la bugetul de stat;

- Creșterea contribuției din fonduri proprii a instituțiilor de învățământ superior la fondul de burse, pentru a suplimenta numărul de burse acordate, îndeosebi în vederea acoperirii solicitărilor studenților eligibili pentru burse sociale;

- Revenirea la reducerea de 90% pentru studenți la transportul feroviar intern pe toate rutele.

Pentru detalii și informații suplimentare, vă stăm la dispoziție:

Sergiu Covaci. Președinte ANOSR

0740 161 243 | sergiu.covaci@anosr.ro

ANOSR este membră a:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

The European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers

Students Organization for Sustainability International

eurowdoc

eurodoc

Students Organization for Sustainability International

anosr.ro

office@anosr.ro

anosr.ro

anosr.ro

București, sector 1, Calea Plevnei nr. 61, Camera 12-13, 010223

TEHNOREDACTARE: Vasilichia Dinu

Stimați cititori,

Dorim să fiți partenerii noștri în elaborarea publicației *Opinia națională*. De aceea, vă adresăm invitația de a ne transmite opinii, informații, idei de larg interes național, pe care să le publicăm în edițiile viitoare. Așteptăm cu interes și propuneri privind conținutul publicației.

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ

este editată de

FUNDATIA ROMANIA DE MAINE

Tiparul executat de

TIPOGRAFIA FUNDATIEI

ROMANIA DE MAINE

Răspunderea pentru conținutul textelor publicate apartine autorilor.

Minunate surprize de la Editura Fundației România de Mâine

Dacă vă amintiți, înainte de deschiderea Târgului de Carte „Gaudeamus” din decembrie 2025, îmi exprimam convingerea că participarea Editurii Fundației „România de Mâine” va fi un succes. Mă bazam pe consistență și ineditul ofertei. Nu mai e mult până la Bookfest București, ediția a XIX-a, 3 - 7 iunie 2026.

L-am rugat pe domnul director Dragoș Ciocăzan să ne dezvăluie cu ce își așteaptă vizitatorii/cititorii/cumpărătorii Editura Fundației „România de Mâine”. A răspuns cu amabilitate.

– Știu că aveți în lucru mai multe traduceri de lucrări din diverse domenii, semnate de autori de prestigiu la nivel internațional. Ne dezvăluți despre ce este vorba?

– Sigur. Dar în afară de traduceri pregătim lucrări la fel de prestigioase de autori români:

- două cărți semnate de doamna psiholog Lidia STOICA, care vin în completarea „Ghidului psiho-oncologului...” – volum lansat cu mare succes la „Gaudeamus” 2025, cu două tiraje epuizate. Este vorba despre „Jurnalul psiho-oncologului”, respectiv, „Jurnalul pacientului oncologic”, lucrări contractate deja pentru tiraje mari. Vor beneficia de o lansare pe măsură la „Bookfest” 2026, în perioada 3-7 iunie a.c.

- o nouă lucrare de „pionierat” în România, o premieră științifică și o surpriză semnată de domnul lect.univ.dr. Daniel Constantin LESCAI de la Facultății de Medicină Veterinară a Universității „Spiru Haret”. Așa cum ne-a obișnuit, domnul doctor ne va surprinde cu un conținut inedit și o abordare mai puțin manieristă a unor teme legate de o profesie în continuă schimbare;

- în domeniul: „Ingineria construcțiilor, Arhitectură”, apare ediția a III-a a volumului *Experimentarea și monitorizarea structurilor din beton armat*, al profesorului Paul Popescu;

- în colecția *Multilingualism și culturi în dialog* va apărea volumul semnat de Ioana Ecaterina ASĂVOAIE: „Tiganii în perioada interbelică. O monografie”.

– Spuneați în decembrie 2025 despre o colaborare excepțională cu doamna profesor Viorica Moisuc.

– Da, avem o surpriză mare. Am reușit să recuperăm – cu sprijinul colegilor de la Radio „Seven” – casetele cu interviuri realizate în urmă cu aproape patru decenii de doamna prof.univ.dr. Viorica MOISUC; acestea vor fi reunite pe un DVD care se va vinde „la pachet” cu volumul despre adevărată biografie a prințesei Văcărescu, lucrare pe care o așteptăm cu nerăbdare de aproape trei ani, dar a cărei elaborare durează foarte mult, fiindcă autoarea este recunoscută pentru rigurozitatea cu care caută în arhive probe și dovezi istorice.

Tot cu sprijinul colegilor de la Radio „Seven”, vom realiza un interviu cu autoarea din India, Pooja Soni, pe 18 februarie 2026.

– Am auzit că pregătiți și o serbare, o gală...

– Sărbătorim cinci ani de apariție neîntreruptă a revistei *MINERVA – JOURNAL OF HISTORY & PHILOSOPHY*. Acordăm

Universitatea „Spiru Haret” a fost prezentă, în calitate de partener de vizibilitate, la **ENGAGE, RETAIN & GROW-Executive Event**, o întâlnire dedicată liderilor, managerilor și profesioniștilor HR care cauță soluții concrete pentru retenția angajaților și dezvoltarea organizațiilor.

Specialiști, antreprenori și reprezentanți ai mediului de afaceri au discutat despre provocările actuale: cum păstrezi oamenii valoroși, cum construiești echipe stabile și ce practici de leadership generează performanță pe termen lung.

Participarea la astfel de evenimente oferă Universității „Spiru Haret” o perspectivă directă asupra așteptărilor angajatorilor și a competențelor tot mai căutate pe piața muncii, astfel încât formarea studenților să fie cât mai relevantă și actuală în mediul profesional de astăzi.

IPSB - prezentă la Cambridge Day Bucharest 2026

Școala Gimnazială „International Premium School of Bucharest” - IPSB a fost reprezentată cu entuziasm de profesoară de limba engleză Andra Crivăț, la prestigiosul eveniment *Cambridge Day Bucharest*.

Evenimentul s-a concentrat pe integrarea evaluării în procesul de predare pentru a valorifica la maximum fiecare moment petrecut la clasă. Prin participarea la workshop-uri susținute de experți internaționali, IPSB se asigură că metodele de predare folosite rămân la cele mai înalte standarde britanice. După cum v-am informat, Școala Gimnazială „International Premium School of Bucharest”, partener British Council, este centru de pregătire pentru examenele Cambridge.

Școala Gimnazială IPSB:

0771 139 615; comunicare@premiumschool.ro
www.premiumschool.ro Șoseaua Berceni nr. 24, Sector 4.
Punct de reper stația de metrou Apărătorii Patriei

Cristina Filip – inițiator ENGAGE, RETAIN & GROW: „Ne bucurăm să avem Universitatea „Spiru Haret” alături de noi, în calitate de partener de vizibilitate al evenimentului ENGAGE - RETAIN - GROW, un spațiu dedicat leadershipului conștient, retenției și dezvoltării pe termen lung.

În 2026, Universitatea „Spiru Haret” aniversează 35 de ani de educație, performanță și dedicare, timp în care a format peste 350.000 de absolvenți, majoritatea activând astăzi în domeniul pentru care s-au pregătit.

Prin programe de studiu adaptate cerințelor actuale ale pieței muncii și o viziune orientată spre viitor, Universitatea „Spiru Haret” susține dialogul dintre educație, organizații și oameni, contribuind la construirea unei culturi a performanței sustenabile.”

diplome și premii excepționalilor noștri colaboratori. Rețineți! 1 – 3 aprilie 2026, sediul din str. Ion Ghica / Universitatea „Spiru Haret”, București/Asociația „Smart City”, Gala revistei MINERVA.

– Suntem nerăbdătoare să afli ce traduceri excepționale ne mai oferiți.

– Suntem bucuroși să informăm cititorii că avem cărți remarcabile, apărute recent pe plan internațional:

- domeniul Economie: • „Repartizarea prosperității într-o lume divizată” (original: „Shared Prosperity in a Fractured World”) de Dani Rodrik (SUA), apărută în 2025, traducere din limba engleză: Dragoș Ciocăzan; • „Piețele învingând de arhiva: Război Financiar”, de Angelo Paletta, apariție 2024, traducere din limba italiană Alexandra Radu;

- domeniul Istorie: • „Rusia Tarilor – un stat medieval” (original: „La Russie Tsariste – un État médiéval”), de Maurice Paleologue (Franța), traducere de Sorin Cristescu,

• „Rommel și Afrikakorps” (original: „Rommel und Afrikakorps”) de H. G. von Esebeck, traducere de Adrian Scriciu • *Generalul von Gittenstein. Documente de arhivă. România 1941-1942*, traducere de Adrian Scriciu. Aceste volume vor fi lansate la „Bookfest 2026”.

Ne pregătim și pentru „Gaudeamus 2026”:

- domeniul Economie: • „Popoarele, puterea și banii” de Joseph Stiglitz (laureat al Premiului Nobel pentru Economie), apărut în 2022, traducere de Dragoș Ciocăzan & Andreea Șerban, • „Originile economice ale dictaturilor” de Daron Acemoglu (Premiul Nobel Memorial pentru Economie, în 2024), apărută în 2005, traducere din limba engleză de Dragoș Ciocăzan;

- domeniul Istorie: • „Rușii la război” (original: „Russians at War”), apărut 2025, de Asne Seiestad (Norvegia) – laureată a Premiului Uniunii Scriitorilor Norvegieni, nominalizată la premiul Pulitzer, traducere de Dragoș Ciocăzan & Andreea Șerban, • „Adolf Galland – Primul și ultimul. Piloții de vânătoare ai Germaniei în cel de-Al Doilea Război Mondial”, traducere Adrian Scriciu, • „Jurnal de război. 1939 – 1945”, de Fedor von Bock, traducere din limba germană, Adrian Scriciu;

- domeniul Filosofie/Autobiografie: • „Punctul de inflexiune” (original: „Der Wendepunkt”), de Klaus Mann (Germania), traducere: Sorin Cristescu;

- domeniul: Istorie și politică economică: Afgani (original: *Afghans*), de Asne Seiestad (Norvegia), traducere Dragoș Ciocăzan;

- domeniul: Psihopedagogie: „Umorul ca instrument pedagogic”, de Melina Allegro (Italia), traducere de Alexandra Radu.

- Mulțumesc pentru informațiile oferite! Așteptăm cu interes încă un succes de vizibilitate și vânzări la târgurile ce stau să vină!

Mioara VERGU-IORDACHE

Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC)

Practica de specialitate în instituții

Practica de specialitate a studentului la psihologie „la patul Seniorilor” are o importanță majoră în formarea profesională, întrucât oferă cadrul necesar pentru înțelegerea particularităților psihologice specifice vârstei a treia. Prin contactul direct cu persoanele vârstnice, studentul poate observa impactul procesului de îmbătrâinire asupra funcționării cognitive, emoționale și comportamentale, precum și efectele bolilor cronice, ale pierderilor funcționale și ale spitalizării asupra stării psihice a acestora.

Această experiență practică contribuie la dezvoltarea capacitatei de a aborda seniorul într-o manieră empatică, respectuoasă și individualizată, ținând cont de istoricul de viață, de valorile personale și de nevoile emoționale ale fiecărui pacient. De asemenea, studentul își formează competențe esențiale de comunicare adaptată vârstei, intervenție psihologică de suport și observare clinică, învățând să identifice semnele de depresie, anxietate, declin cognitiv sau izolare socială frecvent întâlnite în rândul vârstnicilor.

În același timp, practica la patul seniorilor favorizează dezvoltarea responsabilității profesionale și a sensibilității etice, prin respectarea demnității, autonomiei și confidențialității persoanelor vârstnice. Confruntarea cu fragilitatea fizică și emoțională specifică acestei etape de viață contribuie la maturizarea personală a studentului și la formarea unei perspective umaniste asupra actului psihologic, pregătindu-l pentru intervenții competente și adaptate nevoilor unei populații aflate într-o situație de vulnerabilitate.

PUNCT DE VEDERE

privind programele și manualele de limba și literatura română

A fost clar pentru toată lumea că, după căderea comunismului, toate restricțiile ideologice prezente în vechile manuale de limba și literatura română trebuiau să cadă și, în cea mai mare parte, au căzut. Dar existau acolo și părți bune care trebuiau recuperate și continuante (multe prezente, de exemplu, în manualul clasic de „Limba și literatura română pentru clasa a IX-a”, elaborat de Nicolae Manolescu, Vladimir Gheorghiu, Nicolae I. Nicolae și Constantin Otobăcu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984, plus alte ediții).

În vîrtejul schimbării, s-a căzut de acord, la finele anilor 1990 și la începutul anilor 2000, ca limba română să fie predată la liceu fără gramatică (?), iar literatura să fie reorganizată tematic și nu cronologic. Tot atunci, „s-au reorganizat” și istoria națională și istoria universală, după criterii anistorice. „Experții” se declarau aproape pe față „plăcitișii” de vechile criterii care vizau organizarea sistemică a materiei, unele dintre aceste criterii fiind folosite și sub comunism, dar moștenite după o activitate laboioasă din secolele al XIX-lea și al XX-lea. Disciplinile istorice au fost rebotizate (cu eliminarea vechilor denumiri de „Istoria României” și „Istoria universală”) în neutral „Istorie” și transformate în sociologie istorică și politologie sau filosofia istoriei. Istoria nu a mai respectat criteriul diacronic și s-a studiat pe teme. Numele de „Limba română” de la clasele mici a fost înlocuit cu o găselină de genul „Limba și comunicare” (?), iar în predarea materiei s-a renunțat și aici la diacronie. Rezultatul a fost catastrofal, în sensul că, după mai mulți

ani, școlile și facultățile de profil au avut un feed-back negativ.

Firește că școala se modernizează mereu și materiile trebuie să țină acest ritm major al schimbărilor. Dar limba fără gramatică și literatura fără tratare sa în timp, „din cele mai vechi timpuri (la noi e vorba de finele Evului Mediu, iar Evul Mediu se sfârșește și în spațiul nostru în jur de 1550) până astăzi” își pierd esența și încetează să mai reflecte realitățile respective. Nu se poate studia, de exemplu, la tema „dragostea în literatură”, Mircea Eliade în clasa a XIa și apoi, în clasa a XII-a, la tema „natura în literatură”, poezia „Sburătorul” de Ion Heliade Rădulescu. Mircea Eliade nu poate fi imaginat fără Heliade Rădulescu, fiindcă el nu a căzut cu hârzboul din cin. De asemenea, studiul teoriei literaturii rămâne esențial pentru clasa a IX-a, când trebuie să se înțeleagă, la un nivel superior față de gimnaziu, succesiunea curentelor literare (culturale): medievalism, umanism, rationalism, iluminism, romanticism, realism, pozitivism, naturalism, simbolism etc. Tot aici, se cuvin definite stilurile, analizați tropii și figurile de stil, natura și structura unei analize literare etc. Această organizare a materiei e rezultatul unei munci de secole, făcute nu de comuniști, ci de mari teoreticieni ai culturii, literaturii și istoriei. Literatura română înseamnă, în primul rând, istoria literaturii, aşa cum filosofia este istoria filosofiei. Nu putem schimba, de dragul modernității, al destrucției, al tratării contrafactice etc., realitatea. Pe cine ar putea să deranjeze faptul că Grigore Alexandrescu este romantic sau că Hasdeu se plasează între romanticism și pozitivism, cu o înclinație spre fantezie debordantă? Este complet neproductiv și chiar dăunător să facem din materie un mixtum compositum. Literatura veche are rolul și rostul ei. Firește, elevii nu vor avea de citit integral „Letopisul Țării Moldovei” de Miron Costin și nici „Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea” de Dimitrie Cantemir, dar ei trebuie să știe să definească aceste opere și să le încadreze în epocă, să simtă gustul epocii. Nici elevii din Anglia nu-l mai citesc pe Shakespeare cum făceau elevii secolului al XIX-lea, dar trebuie să știe de Shakespeare, de temele lui, de sonetele lui, de umanismul lui târziu.

Aflăm că și acolo, în țările Occidentului se „modernizează” mereu și materiile, dar cu ce rezultat? Renunțarea la diacronie, studiul cronologic al literaturii nu modernizează nimic, ci dă apă la moară unor mișcări reprobabile, precum „Anularea culturii” sau „Trezii”.

În concluzie, mulți specialiști și mulți profesori care au lucrat și lucrează în liceu consideră că nu restructurarea materiei după criterii aleatorii și extraliterare poate conduce la studiul serios al limbii și literaturii române, ci predarea judicioasă de către profesori și assimilarea serioasă de către elevi a temelor. Atractivitatea pentru elevi nu constă în titluri șocante și nici în restructurări de tip sociologic sau filosofic, ci în modernizarea expresiei, în predarea alertă, cu imagini în mișcare, cu emoție transmisă de profesori. Altminteri, oricum am face, curentele literare rămân tot ele, iar Eminescu rămâne și el ceea ce este. Doar că nimic nu se poate scoate din context, pentru că orice disciplină și știință are componentă istorică, se dezvoltă în spațiu și timp. De aceea, este păcat să încercăm „a turna în formă nouă limba veche și-înțeleaptă”, după criterii discutabile și după mode trecătoare.

Inovarea în predare se poate face doar în cadrul unor reguli. De la Amos Comenius înceoace, de când pedagogia modernă și-a afirmat existența, se știe că în școală materia se organizează și după criterii didactice. Organizarea lumii trebuie să aibă loc în organizarea materiei. La liceu, nu se pot face experimente de creativitate cu elevii decât în limite rezonabile, mai ales la cenușurile literare sau în revistele literare. Școala intervine în haosul lumii și structurează aparenta dezordine. Profesorii sunt obligați să respecte realitatea, viața, iar viața se derulează în cursul timpului. Literatura este o entitate în această cursură de demult spre noi, creațiile literare decurgând una din alta. Nu se poate imagina „epoca clasilor literaturii” – nume devenit acum odios „tobosărilor vremurilor noi” – fără acumulările anterioare. De aceea, este o aberație să se studieze întâi Liviu Rebreanu și apoi Ioan Slavici, întâi Ion Minulescu (dacă nu cumva a încăput la „poetii minori”) și ulterior Vasile Alecsandri. De asemenea, studiul tematic al unora dintre motivele și creațiile scriitorilor, scoase din

contextul lor temporal, fragmentează întregul și obturează imaginea de ansamblu. Scriitorii sunt entități în sine, personalități puternice, legate de civilizația în care au trăit. În acest spirit, predarea istoriei generale trebuie corelată cu istoria literaturii. În facultate este cu totul altceva. Acolo, cursurile seminare speciale, cursurile tematice trebuie să fie la ordinea zilei, fiindcă studenții au, de când erau elevi, imaginea mersului, în timp și spațiu, al literaturii.

O programă modernă și manualele moderne de literatură română trebuie să fie ghiduri flexibile pentru a crea capacitatea de explorare și nu enciclopedii de memorat. Dar eliminarea completă a memorării lipsește elevii de una dintre componentele inteligenței umane. Cultivarea memoriei înseamnă cultivarea inteligenței naturale în detrimentul celei artificiale. Nu se poate imagina inteligență fără memorie. Programele moderne trebuie să transforme elevul din receptor pasiv în participant activ la actul lecturii și al interpretării, oferindu-i instrumentele necesare pentru a fi un bun analist critic și eficient în lumea complexă de astăzi, pentru viitorul carierei sale. Analiza critică personală se poate face de către elev doar dacă are înmagazinată în mintea proprie creația literară de bază așa cum s-a derulat ea. Altminteri, elevul apelează la inteligență artificială și crede tot ce primește de-acolo de-a gata. De aceea, încercările de a moderniza programele și manualele prin renunțare la specificul disciplinelor, la natura lor intrinsecă – în cazul nostru la succesiunea curentelor culturale și la diacronie – sunt greșite și chiar dăunătoare. Tratarea istorică nu înseamnă istorism, ci înseamnă încadrare în realitate. Tratarea istorică nu are legătură directă cu tradiția și nu decurge din conservatorism, ci din felul în care e structurată realitatea. Așa cum viața omului nu începe cu maturitatea, nici literatura nu începe cu Urmuz. Toate decurg unele din altele. Istorica este viața oamenilor care au trăit în ceea ce noi numim trecut. Dacă disprețuim istoria, disprețuim viața.

Acad. Ioan-Aurel POP,
Președintele Academiei Române
ACADEMIA ROMÂNĂ, 8 decembrie 2025

ȘCOALA „DESCIFRATĂ” de conf.univ.dr. Sebastian CHIRIMBU,

Facultatea de Psihologie și Științele Educației București, Universitatea „Spiru Haret”

„Profesorul între vocație și un sistem care îl obosește”

Trăim într-o epocă în care educația este împodobită cu cuvinte frumoase: vocație, dedicare, parteneriat, atașament, excelență. Le rostim în discursuri oficiale, le scriem în strategii, le afișăm pe bannere. Dar vă întreb astăzi, cu sinceritate și curaj: cât din aceste cuvinte trăim cu adevărat în școlile noastre?

Pentru că, dincolo de sloganuri, mulți profesori se simt obosiți, demotivați, subapreciați și singuri.

Se spune adesea că profesorul trebuie să fie un model, un mentor, un formator de caractere. Și este adevărat. Dar nimeni nu întrebă suficient: cine are grija de profesor?

Am intrat în educație nu pentru statistică, nu pentru rapoarte și nu pentru birocrație.

Am intrat pentru copii, pentru mînți, pentru suflete, pentru viitor.

Și totuși, în fiecare zi, suntem prinși între formulare inutile, presiuni administrative, programe rigide și decizii luate de oameni care nu mai intră în clasă.

Aceasta creează o ruptură dureroasă între ideal și realitate.

Demotivarea profesorului nu este lene.

Nu este lipsă de vocație.

Este rezultatul unui sistem care cere enorm și oferă prea puțin.

Ni se spune: „Dacă ai vocație, rezisti.” Dar vocația nu ar trebui să fie o scuză pentru epiuzare.

Dedicarea nu ar trebui să fie o formă de sacrificiu nerăspălit.

Profesorii nu sunt doar executanți de programe.

Sunt constructori de conștiințe, formatori de caractere și arhitecți ai viitorului.

Și totuși, de prea multe ori, profesorul este tratat ca o piesă într-un mecanism birocratic, nu ca un intelectual respectat și un lider moral.

Astăzi vreau să spun un adevăr care poate incomoda: nu profesorii sunt problema — ci un sistem care nu îi ascultă suficient.

Un profesor demotivat nu este un profesor slab.

Este adesea un profesor lucid, conștient și rănit de contradicțiile sistemului.

Avem nevoie de mai puține slogană și de mai mult respect real.

Mai puține rapoarte și mai mult sprijin autentic.

Mai puține presiuni formale și mai multă încredere în profesionalismul cadrelor didactice.

Dacă vrem o educație de calitate, trebuie să începem prin a avea grija de cei care o fac posibilă.

Profesorul nu are nevoie doar de cerințe.

Are nevoie de demnitate, autonomie, recunoaștere și sens.

Un sistem educational nu poate fi mai bun decât modul în care își respectă profesorii.

Dacă vrem elevi motivați,

dacă vrem școli vii,

dacă vrem viitor,

trebuie să începem prin a reda profesorului

VOCEA, RESPECTUL, VALOAREA și de ce nu

...SPERANȚA și ZÂMBETUL cu care să intre la ore!

Școala românească tot traversează de vreo treizeci de ani încocă transformări profunde, în care balanța dintre drepturile elevului și autoritatea profesorului pare tot mai dezechilibrată.

Elevul contemporan beneficiază, pe bună dreptate, de o serie de drepturi menite să-i protejeze demnitatea, libertatea de exprimare și dezvoltarea armonioasă. Totuși, atunci când aceste drepturi nu sunt însoțite de responsabilități clare, apare un fenomen îngrijorător: slăbirea respectului față de profesor și erodarea disciplinei educaționale.

În multe contexte școlare, profesorul nu mai este percepțut ca o figură de autoritate morală și intelectuală, ci ca un simplu furnizor de informație, uneori chiar ca un adversar al elevului. Criticile publice, presiunea părinților, birocracia excesivă și lipsa de susținere instituțională contribuie la diminuarea prestigiolui profesiei didactice. Profesorul, odinioară simbol al culturii, al rigoarei și al formării caracterului, se confruntă astăzi cu demotivare, epuizare și sentimentul că munca sa nu este apreciată pe deplin... oare este vreun demnitățe care să presteze cu o clasă de 30 de elevi o oră pentru 20 - 28 de lei?????

Elevul român este adesea încurajat să-și revendice drepturile, însă nu este educat în aceeași măsură să-și asume obligațiile. Respectul pentru reguli, pentru cadre didactice și pentru comunitatea școlară devine, în unele

cazuri, opțional. Această realitate afectează nu doar climatul din clasă, ci și calitatea procesului educațional, întrucât învățarea autentică presupune ordine, responsabilitate și încredere reciprocă.

Lipsa respectului pentru profesor nu este doar o problemă individuală, ci una socială. O societate care își subestimează educatorii își subminează propriul viitor.

Profesorul nu este doar un transmîțător de cunoștințe, ci un model de comportament, un formator de valori și un arhitect al conștiinței civice. Fără respect pentru cei care educă, generațiile viitoare riscă să crească fără repere solide, fără disciplină și fără respect pentru muncă și adevăr.

Echilibrul între drepturile elevului și autoritatea profesorului este esențial pentru sănătatea sistemului educational. Drepturile trebuie să fie completate de responsabilități, iar libertatea de reguli și respect. Profesorul are nevoie de susținere, recunoaștere și protecție pentru a-și putea îndeplini menirea cu demnitate și eficiență.

Respectul în școală nu se impune prin forță, ci se construiește prin educație, exemplu și colaborare.

Elevul are nevoie de drepturi, dar și de limite.

Profesorul are nevoie de AUTORITATE, dar și de RESPECT și APRECIERIE.

Doar astfel școala poate rămâne un spațiu al formării caracterului, al cunoașterii și al viitorului.

Jurnalism, filosofie și literatură sub același acoperiș la „Opinia Națională”

„CU LENIN PE INVENTAR. Eseuristice” de Dragoș Ciocăzan

• La Târgul de carte „Gaudemus” din decembrie 2025, Editura Fundației „România de Mâine” a lansat carte „Cu Lenin pe inventar. Eseuristice” de Dragoș Ciocăzan.

Coperta și titlul - sugestii privind conținutul cărții

O mare parte din textul scris de Dragoș Ciocăzan este o parodie filosofică. Încadrarea drept parodie începe cu titlul și coperta. Vladimir Ilici Lenin a fost cel care a lansat și condus Revoluția bolșevică din Rusia în anul 1917, eveniment care a marcat semnificativ istoria Europei și a lumii întregi. Acum nu mai există oficial nici un urmaș sau discipol ideologic al lui Lenin. În primele luni ale anului 1990 au fost dărâmate toate statuile și lui Lenin din România fără ca nimeni, absolut nimeni să protesteze. Deci formal ar trebui să ne fi desprins în totalitate de crezul, ideologia și practica sa politică. Prezența lui Lenin în titlu, dar și pe copertă, este un semnal evident către parodia filosofică pe care o așteptăm în paginile cărții. Nu este o fotografie a lui Lenin preluată din cele care au circulat în vremea în care acesta era venerat sau acceptat din cauza constrângerilor ideologice formale. Este o fotografie stilizată.

Utilizarea ca simbol sau pretext a lui *Lenin* în titlu și pe copertă atrage atenția asupra încă unui aspect: cartea se adresează celor care său cel puțin la nivel mediu istoria socială a lumii și înțeleg fenomenul politic de astăzi. În lipsa unor cunoștințe elementare vom putea avea impresia că este o carte despre o păpușă sau un actor având numele Lenin.

Cartea scrisă de Dragoș Ciocăzan și lansată la târgul „Gaudemus” ediția 2025 este formată din eseuri, fiecare având o mare autonomie, cu referințe mai mult discrete între ele. Toate eseurile au ca elemente comune o densitate de idei cu totul surprinzătoare, un stil literar scăpitor, un limbaj frecvent la limita coloconialului și un sarcasm lucid. În titlu nu avem termenul de „eseu”, așa cum era firesc, conform conținutului, ci „esuristice”, un cuvânt original. De altfel mai găsim în câteva eseuri creații de cuvinte sau concepte utile pentru mersul național. Din punctul meu de vedere este combinația dintre cuvintele *eseu, stii, ce*, sau mai exact *ce stii pe bază de eseu*. Eu înțeleg astfel că textul propus nu este pentru citire în stilul în care parcurgem literatura beletristică, ci este unul care ne incită să stim mai mult despre lumea în care trăim astăzi.

Domeniile de cunoaștere în care ne provoacă textul cărții

Așa cum am precizat deja, nu avem în față literatură de tip beletristic, deși formatul este tipic al unor eseuri. Trimitera la literatură este realizată nu numai prin scăparea artistică a textului, incluzând figuri de stil cu accent pe metafore, dar și personificări sau hiperbole cu substrat intelligent încorporat. Mai întâlnim în carte, tot din domeniul literatură de tip beletristic, jocuri de cuvinte, rigoarea formală a structurii și dimensiunii textului conform modelului de la eseu, unitatea de limbaj și fluența simplă a redactării.

Textul cărții „Cu Lenin pe inventar. Eseuristice” de Dragoș Ciocăzan pune problema unui anumit nivel de cultură a cititorului pentru a putea savura integral, atât esența mesajului, cât și frumusețea redactării. În plus se face trimitere la noțiuni

de științe sociale, inclusiv filosofie, economie generală și management, istorie națională și universală, realități politice actuale sau recente. Sunt presărate în câteva locuri expresii scurte în limba latină accesibile pe baza noțiunilor primite la studiile de specialitate sau la cele din școală generală. Din filosofie este prezentă pregnant etica, în principal etica dezvoltării sociale. Este obligatoriu ca cititorul să dețină puțin simț al umorului și să dețină răbdarea să parcurgă nu numai titlul eseurilor, ci și conținutul lor. Va fi surprins de analogiile și conexiunile subtile pe care le va găsi.

Impresii personale din câteva eseuri

În eseul „Delirul acribic al marionetelor din import” ne aflăm în fața unei povestiri de tip științifico-fantastic, dar ancorată adânc în realitățile cotidiene aduse în scenă prin metafore subtile. Pornind de la tradiționala joacă a copiilor cu păpușile, naționala mută printr-un clic subtil cadrul din relatarea respectivă. Îl duce în lumea reală a celor care manipulează oamenii la fel cum aceștia ar fi jucările lor. O propoziție scurtă <acum ele (păpușile, jucările de copii) se joacă impetuos cu noi> ne aduce la o nouă configurație a locului național, ceea ce menționată a manipulării noastre de toate zilele în calitate de păpuși ale liderilor din spatele cortinei. Limbajul ambivalent este subtil dar totuși ușor de înțeles pentru cei inițiați. Nu mai contează unde au fost fabricate păpușile, scoate în evidență. Are loc globalizarea manipulării prin participarea la jocul de scenă al unor personaje de pe orice punct al globului. Lumea unipolară a păpușilor în care totul este perfect reprezentă de fapt lumea noastră unipolară. Iar perfecțiunea fărdată a realității îmi aduce în minte un cântec din anii stalinismului în care lider tării noastre și cu cel sovietic ajungeau la concluzia <în rest totu-i perfect, totu-i perfect> deși în realitate, conform celor raportate, nimic nu mergea bine. Imaginea cu singularitățile obediente, lipsite de solidaritate, voință și creativitate din lumea păpușilor este de fapt imaginea cu lumea noastră asupra căreia Dragoș Ciocăzan revine și cu alt tip de metafore în eseurile următoare. Pentru schimbare este important ca păpușile manipulate să se trezească, să înțeleagă relația dintre faptul că nu mai văd realitatea și valoarea lor (sunt oarbe și ieftine - în textul eseului). Schimbarea înseamnă trecerea la normalitate, cu marionetele în lădă, nu în societate, cu pace, armonie, solidaritate și libertate reală a oamenilor, exact ceea ce lipsește în lumea păpușilor manipulată de astăzi.

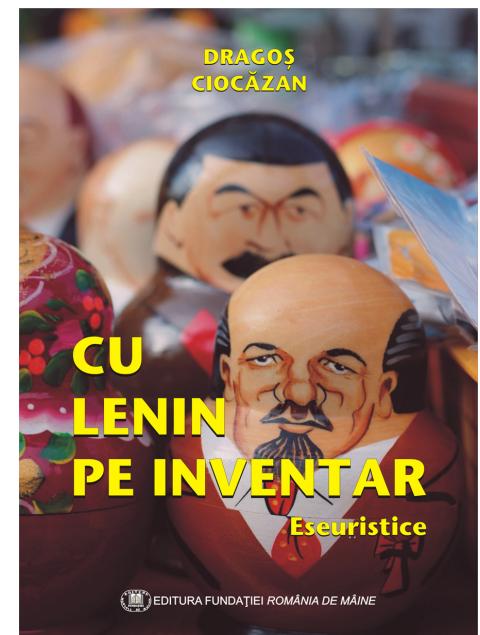
O combinație între ironie amară și descriere a unor realități absurde pe plan internațional este realizată în eseul „Borș n-avem”. Este debordant să vezi zugrăvită corelația dintre incultură și decizii aberante în formule rafinate ca cele găsite de Dragoș Ciocăzan. Nivelul de ignoranță este indicat prin incapacitatea <de a cîti cărti fără poze>. De aici și problema banalului borș protejat ca marcă în condiții de ignoranță.

Tema conflictelor militare aberante ale zilelor noastre face obiectul unei sinteze

filosofice crude în eseul *Războiul ca metaforă dialectică*. Luciditatea vizuinii autorului se bazează pe elemente din gândirea clasică, Eschil, Socrate și Tucidide. O axiomă deosebit de importantă este aplicabilă: cât timp există echilibrul natural, nu este nevoie de războie. Dar în cazul oamenilor acționarea orgoliului de-a și călca semenii în picioare. Aceasta <condamnă la necesitatea luptei>. Întrările cheie rămân valabile din antichitate până astăzi: de ce, de unde, cum, până când vom mai purta război? Concluzia vine de la Tucidide: <inevitabilitatea blestemului forței ca martor al unei dinamici involutive>, al cărei final <nu poate fi decât autodistrugere>.

Un eseu în care ironiile fine ajută la definirea unei stări de lucruri este „Programul <Rabla> pentru proiectele de țară”. Prin intermediul ironiilor, Dragoș Ciocăzan ne face și aici să înțelegem mai bine problemele. Seria de ironii subtile include <calamitățile produse de oameni altor oameni>. Mai găsim o ironie cu aplicabilitate frecventă: în urma unei schimbări nepotrivite a normelor care ne provoacă disconfort trebuie să avem capacitatea de a suporta ideea că *s-ar putea să fie și mai rău*. Aici ne găndim la sintagma din mediul informal: Zâmbiți, măine va fi și mai rău. Trimitera la un banc din vremea comunistă având ca referențial postul de radio *Erevan* este speculată de Dragoș Ciocăzan prin jocul de cuvinte <nu ne dă, ne ia, și nu e bicicletă, ci tancul în spatele căruia stă leopardul>. Mai identificăm drept ironii subtile trecerea de la surpriză la stare de soc perpetuă sau comparația dintre politică și comerț: *ca la mall, brand celebru dar produsul face făs imediat ce l-ai scos din cutie*. Pe lângă aceste metafore subtile legate de zona consacrată ca fiind literară, într-o interpretare mai largă, să-i spunem, apar metafore conectate la sloganuri ale momentului: *consumatorul de politică, de produs sau de orice altceva, corelația dintre programele de tip Rabla pentru achiziția unor bunuri de consum și dominația pe piață a produselor fabricate în afara Uniunii Europene, dar și înșelarea consumatorilor prin etichetele minuscule*. Pentru a duce cititorul la punctul dorit, Dragoș Ciocăzan propune conceptual de *minciună poleită* și ne conduce în zona literaturii absurdului în care problema ar fi oamenii. După care reduce în discuție probleme serioase legate de riscurile tehnologiei, consumul în exces, lăcomia, agresivitatea, dar și nevoia unui program de țară realist pe baza resurselor avute la dispoziție.

O temă de mare profunzime a lumii de astăzi, legată de folosirea forței între țări, dar și între grupuri sau indivizi izolați, este prezentată într-un eseu cu un titlu simpatic, amintind de limbajul necultivat de cartier: „*Pumnii mei nu are minte*”. Pe lângă dezacordul gramatical generator de zâmbet din titlul acestui eseu, identificăm folosirea unei metode simpatice de a atrage cititorul și de a-i stârni curiozitatea pentru a citi un text în care sunt prezentate probleme globale de mare complexitate. Astfel, pentru a ușura și mai mult înțelegerea unui text formator de principii de viață pentru comunități mari, autorul se sprijină discret de asemănarea dintre micro-cosmos și macro-cosmos,

dintre problema utilizării forței la nivel de individ și cea la nivel internațional. De fapt, în spatele acestor instrumente artistice stau principii sau probleme de maximă relevanță globală: ciocnirea civilizațiilor, ura ca mijloc de relaționare, obișnuirea cu minciuna pe care nu o mai distingem de realitate, foamea marilor puteri după resurse ieftine. Mai asemănată refuzul enclavizării, schimbarea necesară din interior a oamenilor, nevoia de înțelegere reciprocă. La acest ultim subiect găsim la sfârșitul eseului o tehnică literară de tip parodie: *dacă nu înțelegem ce spune altă persoană să folosim dicționarul, nu pumnul, cu mențiunea discretă a posibilității să nu ne înțelegem chiar dacă vorbim aceeași limbă*.

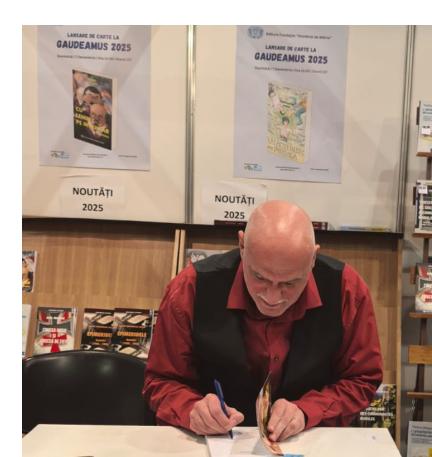
Sub un titlu hazliu, „*Trăim decenii de înpliniri răzlețe*”, găsim tot un text în care sunt puse în discuție probleme complexe, chiar grave, putem spune. De la titlul unui cântec, „*Trăim decenii de înpliniri mărețe*”, cu mare circulație într-o epocă anterioară din istoria României, ajungem la problema gravă a zilelor noastre: limbajul practicat în Uniunea Europeană este *forma poleită a unui dispreț neschimbat de secole al unor țări și popoare față de altele*. Poate că am rezerve față de această idee și nu mă pronunț acum personal asupra ei, dar trebuie să recunosc argumentația solidă exprimată plastic și rafinat de către Dragoș Ciocăzan. Lista de cauze ale conflictelor de lungă durată din Europa menționate în acest ese pare să fie de tip exhaustiv: *arogență, trufia, nevoia disperată de glorie, infatuarea, infumurarea, îngâmfarea, obrâznicia, orgoliu, sfidarea, xenofobia, trufia*. O idee de tip suveranist prezentată în eseul poate avea o acceptabilitate mare: noi, români, *<sunt, ca întotdeauna singuri, ne avem doar noi pe noi>*. O întreagă istorie a perioadei medievale a României întărește această concluzie.

O critică socială acerbă de mare exactitate sociologică găsim în eseul „*Snobilimea și avataurile începătorului de lume*”. Pornind de la definirea snobililor, autorul dezvoltă cu mare profesionalism formarea unei categorii sociale dăunătoare progresului, bazată pe *<speculația celor mai mici slăbiciuni, naivități și ignoranțe ale oricărui început de lume nouă>*. Paralela acestei categorii sociale cu nobilimea de sănge și cu ce ar însemna meritocrația sunt prezentate în stil didactic, sumativ, concluziv. În finalul eseului apar câteva indicații pentru noua categorie socială a snobililor, de fapt lecții de a-și depăși condiția respectivă: *<studiu, muncă, răbdare, compasiune, recursul la amintiri din vremea când erau oameni normali>*.

În final menționez că setul de eseuri „*Cu Lenin pe inventar. Eseuristice*”, scris de Dragoș Ciocăzan, acoperă nevoia de a avea o carte amuzantă care să ne conduce spre mari adevăruri.

Lectură plăcută!!!

Conf.univ.dr. Aurelian Virgil BĂLUȚĂ
Membru în Consiliul Științific al Editurii Fundației „România de Mâine”

VITRALII

Amnezia administrativă și alte dezastre naturale

Noul primar al Capitalei s-a așezat la birou ca un chirurg într-un spital bombardat, ofțând adânc, ridicând din sprâncene și îngâնând, cu voce tremurată, cântarea sacră a administrației românești: „Doamne, ce moștenire grea!”. Ca Ghilgameș, din epopeea cu același nume, minunându-se de pagubele irecuperabile produse de Potop. O moștenire atât de grea încât e de mirare că a reușit să traverseze orașul în drum spre primărie fără să-și rupă vreun picior. Nu am aflat nicio nouătate, totuși. Că niște instituții se află într-un faliment în care au fost băgăte de vechile administrații, că datorii sunt uriașe, că bugetul e gol, că până și şobolanii din subsolul instituției au început să ceară bani. Prăpăd. Apocalipsă bugetară. Iar primarul privește acest tablou ca și cum l-ar fi găsit acolo întâmplător, atârnând strâmb într-un cui. De parcă ar fi un turist nimerit din greșelă într-un muzeu al catastrofelor. Singura problemă ar fi că n-a trecut prea mult de când domnia sa lăuda reformele, eforturile, planurile, „viziunea și administrarea responsabilă” puse mai mult la cale și mai puțin în practică de predecesor. Nică asta nu ne tulbură, cunoaștem, se numește „amnezie selectivă de campanie”. Ce s-a ales de pozele din campanie, de zâmbetele, îmbrățișările și glumițele în fața camerelor de la vînat vederi? Până mai ieri, auzeam cum va continua planurile edilului anterior, al cărui fan, iertați-mă, n-am fost și nu sunt, dar parcă acela nu se vătă și nu bocea atât. Capitala este acum – afălm de la proaspătul edil – ca o casă lăsată moștenire de o bunică cam zărghită, plină de datorii, de meucigai și, bineînțeles, cu legendara pisică moartă în curte. Deși deunăzi striga în gura mare că și „o bijuterie” și o va duce pe culmile cele mai înalte. Banii s-au evaporat, nu mai investim nimic că avem datorii enorme. Păi acum trei luni eram pe plus, în timpul campaniei vreau să zic. Bucureștiul e, oficial, capitala europeană cu cel mai mare risc seismic. Neoficial, e un muzeu al inconștientei. Un oraș gândit ca un dublu dezastru, natural și uman, singurul din lume care are drept proiect sănătății etern. De trei decenii, niciunul dintre primari nu s-a ostenit să facă un plan serios de expertizare a clădirilor cu risc seismic. Urgențele au fost altele: borduri la trei rânduri, pavele schimbate semestrial, festivaluri, rebranding, chermeze cu produse tradiționale. Piața Unirii a fost până acum câteva luni un fel de Atlantidă dâmbovițeană, gata să se scufunde în mociulă nepăsării. Acum se lucrează, dar se zvonește că nu prea mai sunt bani.

Centura capitalei. Un proiect atât de vechi încât ar putea fi studiat de arheologi. A fost promis de atâta de origine încât probabil va fi terminat direct de civilizația care ne va înlocui după Sfârșitul Lumii. Prăpăd unei mirări cosmice, noul edil se canonește, nu promite nimic, dar ne vorbește despre reforme structurale și creșteri de prețuri la biletele STB. Ca și cum n-ar fi aplaudat, n-ar fi știut, n-ar fi parte a sistemului care a nenorocit orașul. Ca un pui de măță care își descoperă coada și se miră că o are. Nu, orașul astăzi nu are o grea moștenire, ci o moștenire furată, risipită și, din când în când, cosmetizată. O urbe fără mâine, fără viitor contabil, urbanistic, demografic. Ca o cocotă care își irosește banii pe farduri, în timp ce organele interne îi cedează. Aici nu se mai vorbește despre viitor, se supraviețuiește. E scump, aglomerat, periculos la cutremur, blocat în trafic, sufocat de improvizări, cu infrastructura la pământ, cu șine de tramvai strâmbă, cu cariatide scorojite și monumente lăsate în paragină, cu clădiri plângând din orbite fără ferestre. Nu mai promite nimic, doar te avertizează. Deocamdată, ni se spune, trebuie să echilibrăm bugetul, să facem planuri și să luăm bani de la sectoare, blocând în felul astăzi și ultimele forme de dezvoltare viabilă. Alte hârtii, alte promisiuni care se vor veșteji prin vreun sertar. Între timp, încă plin de farmecul său inegalabil, orașul se încăpătânează, aşa cum o face de vreo șase secole, să nu moară.

Dragoș CIOCĂZAN

Invitații în lumea artelor plastice

Maria AIFTINCĂI STOIAN:

„Pentru mine arta este un dialog, iar fiecare privitor, prin emoțiile și reflecțiile sale, devine parte din această conversație”

Astăzi vă oferim bucuria de a vedea cîteva minunate picturi semnate în mod inconfundabil de doamna Maria AIFTINCĂI STOIAN, care locuiește în California, SUA. Iată și un scurt interviu cu artista...

- Ce cuprinde bilanțul dumneavoastră artistic pentru anul 2025?

- Sunt artist plastic independent și avocat de profesie, iar din 2025 m-am stabilit în California, Statele Unite, ceea ce mi-a oferit o perspectivă nouă asupra creației și a identității mele artistice. Anul 2025 a fost unul deosebit de intens și semnificativ pentru parcursul meu artistic. Bilanțul acestui an include 10 expoziții în România, desfășurate în spații prestigioase, precum muzeu, Senatul, Palatul Parlamentului, dar și o expoziție internațională la Milano, în Italia, la Muzeul de Artă și Istorie. Temele lucrărilor mele au continuat să exploreze dialogul dintre rigoare și libertate, memorie, sufletul uman, echilibru interior - influențe care se regăsesc atât în experiența mea juridică, cât și în cea artistică. Pentru mine, 2025 a fost nu doar un an al rezultatelor vizibile, ci și al consolidării limbajului meu artistic și al deschiderii către noi contexte culturale, care vor inspira cu siguranță proiectele următoare.

- Felicitări pentru tot. Cum apreciați acest bilanț?

- Îmi apreciez bilanțul artistic pentru 2025 ca fiind unul foarte valoros și transformator. A fost un an în

care am reușit să combin experiența acumulată în România cu perspectivele noi pe care mi le oferă viața în California. Expozițiile pe care le-am realizat au reprezentat pentru mine un mod de a mă conecta cu publicul și de a testa limitele propriului limbaj artistic. Privind retrospectiv, îl consider un an de maturizare și de afirmare: fiecare expoziție a adus cu sine lecții, întâlniri și inspirații care vor defini următoarele mele proiecte. În acest sens, bilanțul artistic al anului 2025 îl văd ca pe o piatră de temelie pentru drumul meu creativ viitor.

- Ce vă dorîți din punct de vedere artistic, pentru anul calendaristic 2026?

- Pentru anul 2026, îmi doresc să continuu explorarea și consolidarea limbajului meu artistic, să creez lucrări care să provoace gândirea și emoțiile privitorilor și să stabilească un dialog între experiența mea europeană și

EXPOZIȚIA „Dușmance ale poporului” la MNIR

Muzeul Național de Istorie a României și Fundația Academia Civică – Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, în decembrie 2025, au deschis o expoziție-eveniment despre femeile victime ale reprezentiunii comuniste din România. La deschidere au luat cuvântul: Ovidiu Țentea, manager interimar al Muzeului Național de Istorie a României, Ana Blandiana, președinte al Fundației Academia Civică – Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Cornel Ilie, director adjunct al MNIR, Virginia Ion, curatorul expoziției, Niculina Moica, președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România.

Ca orice regim totalitar, comunismul nu a ținut cont de vîrstă, de sexul, de starea de sănătate sau de nivelul cultural al persoanelor împotriva cărora și-a îndreptat represiunea. „Dușmani ai poporului” nu au fost doar adulți, ci și copii, nu au fost doar bărbați, ci și femei. O statistică realizată de Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul *Memorialului Sighet* arată că 5,31% dintre deținuții închisi din motive politice în România comunistă au fost femei. Fie că li s-a stabilit pedeapsa printr-o sentință a tribunalelor militare, fie că au primit așa-numitele condamnări administrative, fiind arestate în baza unor liste emise de Ministerul de Interne, mii de femei au îndurat condițiile de detenție din închisorile și lagările comuniste din România. Lor li se adaugă mii de femei deportate în 1945, ca etnici germani, în 1949, ca mosiere, sau în noaptea de Rusaliu a anului 1951, dar și mii de femei din Basarabia și Nordul Bucovinei deportate în Siberia, ca românce.

Expoziția aduce în fața publicului portretele a 71 de femei care au fost reținute în perioada comunistă din rațiuni politice și care au fost catalogate de regimul comunist drept „dușmani ai poporului” din cele mai variate motive: pentru că auvăseseră legături cu Occidentul, fiind acuzate de „inaltă trădare”, pentru că făcuseră parte din rezistență anticomunistă din munți sau pentru că se opuseseră ca pământurile să le fie confiscate în timpul procesului de colectivizare, iar unele dintre ele au devenit victime pur și simplu pentru că erau mamele, soțiile, fiicele sau surorile unor persoane considerate periculoase de către regim. Pe lângă cele 71 de victime-femei, într-o secțiune denumită „Cele mai tinere deținute” sunt prezentate și câteva cazuri de fetițe care au cunoscut detenția politică în perioada comunistă, pentru că s-au născut în închisoare,

mamele lor fiind însărcinate în momentul arestării. De asemenea, în expoziție sunt redate și aspecte ale regimului penitenciar din închisorile de femei, folosindu-se fragmente din memorialistica de detenție sau obiecte realizate în închisoare.

Expoziția „Dușmance ale poporului” este un proiect al Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței. Curatorul expoziției este Virginia Ion, iar design-ul expozițional a fost realizat de echipa coordonată de arhitectii Cosmina Goagea și Constantin Goagea de la *Zeppelin Design*. Proiectul expozițional a mai fost prezentat la Spațiul Expozițional al *Memorialului Sighet* din București (2021-2022), în 2023 a fost găzduit de *Memorialul Revoluției* din Timișoara și de Muzeul Brăilei *Carol I*, fiind itinerat apoi, la Muzeul Național de Istorie a Moldovei din Chișinău, la Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței din Sighet (în 2024), și la Accademia di Romania din Roma, în perioada martie-mai 2025. Expoziția a obținut premiul secțiunii „Arhitectura amenajărilor interioare / expoziții, standuri și scenografie”, decernat în cadrul galei Anualei de Arhitectură organizată de Ordinul Arhitecților din România (Filiala București), în decembrie 2021. Juriul a considerat că este „o expoziție care creează o serie de imagini puternice, viscerale în care tema este exploatață și privitorul este transpus în universul sumbru evocat de aceasta”.

Expoziția „Dușmance ale poporului” va putea fi vizitată în perioada decembrie 2025 – februarie 2026, de miercuri până duminică, între orele 09:00 – 17:00. Vizitați-o pentru ca memoria să înregistreze adevărul istoric și să păstreze aceste aspecte sumbre ale luptei unor eroi necunoscuți cu „ființă” demonică a unui stat acaparat.

George V. GRIGORE

cea americană. Urmează să particip la o expoziție la New York, iar în paralel îmi propun să mențin și prezența expozițiilor în Europa. Îmi doresc ca lucrările mele să ajungă în casele căt mai multor oameni și în spațiile căt mai multor companii, pentru a crea conexiuni autentice și a aduce arta mai aproape de comunitate. În esență, 2026 îmi doresc să fie un an al creativității asumate, al dialogului cultural și al aprofundării propriile expresii artistice, atât în plan local, cât și internațional.

- Vă urez să vă îndepliniți toate dorințele în 2026! La final, transmiteți un mesaj pentru oamenii care vă admiră tablourile în spațiul infinit al internetului, fie în realitate...

- Mesajul meu pentru cei care îmi urmăresc și admiră lucrările, fie online, fie în spațiile reale de expoziție, este unul de recunoșință și apropiere. Artă pentru mine este un dialog, iar fiecare privitor, prin emoțiile și reflecțiile sale, devine parte din această conversație. Vă invit să vă lăsați purtați de culori, forme și povești, să găsiți în fiecare tablou ceva care să rezoneze cu propria voastră experiență și să nu ezitați să păstrați un loc pentru surpriză și descoperire. Indiferent că mă vizitați la o expoziție în România, în Europa sau în Statele Unite, sau că mă urmăriți în mediul online, prezența și aprecierea voastră fac ca munca mea să fie completă și să continue să inspire. Artă există pentru a conecta oamenii, iar fiecare dintre voi contribuie la viața ei, făcând-o mai bogată și mai frumoasă.

- Foarte frumoase cuvinte, emoționante. Să vedem acum câteva picturi.

CONCLUZIA!! Cu adevărat impresionant, fiecare tablou în parte cuprinde argumente pentru talentul deosebit al invitata noastră. Îi urăm multă sănătate, succes mare acolo unde se află acum, la mare distanță de România! Iar noi gazetarii de artă vom încerca să informăm cititorii, amatorii de pictură, despre succesele distinse doamne...

Aristotel BUNESCU
<https://agentiadepresaculturalisportiva.wordpress.com>

Așa merg lucrurile – partea a II-a

CLEPTOCRATIA (I)

Florin MACIU

Într-un articol anterior (*Opinia națională* nr. 1165, 1166, 1167), prezentam, mai mult din punct de vedere didactic, ce înseamnă „*particrația*” și ce rău poate produce societății unde democrația, deși proclamată și cultivată la suprafață, ia înfățișări hidose în urma unor acțiuni ale unor rețele subterane conduse chiar de partidele chemate să o garanteze sau la adăpostul oferit de acestea. Pe scurt, fără a face o recapitulare ca la școală, într-un stat unde domină „*particrația*”, partidele și, mai ales, unele persoane din conducerea lor nu urmăresc neabatut și cu loialitate bunăstarea întregii societăți, ci au ca prim obiectiv un tel ascuns – promovarea și ocrotirea intereselor proprii și, de ce nu, de clan sau chiar familie, controlul resurselor naționale, exploatarea acestora neglijând aspirațiile populației.

Uneori, lucrurile sunt evidente, alteori, având de a face cu manevre deghizate, afișarea unor poziții derutante, mușamalizări execute cu temeinicie ori alte strategii menite să producă zăpăceală, dezorientare, descumpărare sau chiar panică, faptele rămân pentru veșnicie îngropate sau cetățenii reușesc să vadă numai vârful unui aisberg, fără să-și dea seama de existența sau amploarea fărădelegilor.

Iată unul dintre lucrurile evidente, despre care vorbeam. Avem, în prezent, cinci viceprim-miniștri, într-o perioadă când, la timpul scrierii articulului, Guvernul se pronunță zilnic asupra necesității de a se face restructurări judicioase care să aibă ca efect diminuarea cheltuielilor din bugetul statului. *Legea fundamentală* prevede, la art. 102 (3), că „*Guvernul este alcătuit din prim-ministrul, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică*.” Legea organică, *Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor*, prevede, la art. 3 (1), că „*Guvernul este alcătuit din prim-ministrul și miniștri*.” Ca excepție, la al doilea alineat, lasă posibilitatea înființării și a altor funcții, între care cele de viceprim-miniștri.

Ca urmare, nu există o normă imperativă pentru Guvern de a avea în structură vreun viceprim-ministru; există numai o normă permisivă, care dă voie, dar trebuie să reținem că regula este la primul alineat. Un tratament egal acordat partidelor din coaliție putea să însemne și zero viceprim-miniștri; oricum, noi n-am remarcat pe niciunul în sens pozitiv. Ce semnal dai la începutul așa-zisei reforme, când umflă cu nonșalanță structura statului la vârf și vrei să tai, în schimb, de la baza piramidei? Noi avem mai multe epite pe care să le atașăm cuvântului semnal!

Am afirmat, în articolul precedent, că scopul nostru este unul eminentă instructiv ori pedagogic și nu vom jigni pe nimeni, nu vom încerca să denigrăm, nici măcar nu vom folosi cuvinte care să deranjeze, cum ar fi „*ciolan*” ca metaforă. Nici măcar „*ciozvărătă*”, „*halcă*” sau „*harta*”, adăugăm acum. Și, mai ales, subliniem că nu dorim nici să încercăm să alterăm părările cititorilor care, probabil, au deja formate anumite concepții potrivit căror există, între persoanele și personalitățile politice din România, măcar un „*cel mai...*” sau „*singurul care...*”, în mod pozitiv ori negativ.

Tot în articolul precedent, ziceam că „*particrația*” este numai unul dintre elemente care ne afectează bunăstarea. *El se combină cu altele de care vom vorbi, posibil, cu alte ocazii*. Un prilej îl avem chiar acum.

Dacă cititorii vor reține cum și de ce este periculoasă „*cleptocrația*”, fiindcă de ea ne vom ocupa, noi suntem extrem de mulțumiți.

Din când în când, cu litere înclinate, vom introduce scurte pasaje din carteia „*Sisteme politice comparate*” scoasă pe piață de Editura „România de Mâine”, în decembrie 2025.

Cleptocrația înseamnă conducerea hoților, o formă de guvernământ unde lideri politici coruși, folosesc sistematic puterea lor politică pentru a se îmbogăți din bani publici, în urma unor contracte frauduloase sau a unor delapidări de fonduri ori resurse... În cleptocrație, politicieni coruși se îmbogătesc pe ei înșiși în mod secret, în afara legii, prin mită, recompense (kickbacks) și favoruri speciale de la corporații, sau, mai simplu, dirijează fondurile de stat spre ei sau asociații lor.

Politicarea instituțiilor, în special a celor de impunere a legii, este necesară pentru ca această formă de guvernare să continue să funcționeze, iar asta se face sub deviza pronunțată de un fost dictator peruvian, Óscar Benavides, care, intrigant, ne pare tuturor cunoscută: „pentru prietenii mei, totul; pentru dușmanii mei, legea”.

Oricum, rămâneam conștiенți că această formă de guvernare îmbracă forme nebănuite, chiar și unde nu te aștepți. Gerhard Schröder, fost cancelar german, a pledat pentru o conducătorie de gaz, sub Marea Baltică, între Rusia și Germania, proiectul Nord Stream. După mandat, în 2005, a devenit președintele companiei controlate de statul rus, responsabilă pentru proiect.

Ne întoarcem în România. Anii '90 precum și începutul mileniului al treilea au fost pentru mulți români un coșmar, un trai în junglă, ceva ce le-a întrecut cu mult imaginația, i-a socat, i-a zguduit și le-a afectat serios mentalitatea.

În București te fugăreau haite de câini abandonăți și infometăți. Străzile erau pline de gropi și de cerșetori sau, mai rău, de hoți dispuși să fure orice, oricând. Cine își lăsa radioul în autoturism numai o noapte regreata amarnic. Se cerea mită în mod fățu, oamenii plăteau fracțiuni consistente din veniturile lor pentru asta, iar cei care o primeau se plângau că mita nu era substanțială și că abia acoperea prețul cătorva beri consumate la restaurante de lux. Vânzătoarele din magazinele private, toate rude sau prietene apropiate cu proprietarul, îți suflau fumul de țigară în față, stăteau de vorbă cu prietenii ignorându-te intenționat, și te amenințau că te dă afară, dacă îndrăznești să deschizi gura. Toți încercau să te fraierească și, dacă protestai, auzeai destul de des un răspuns stereotip: „*hai domne că toți suntem români*”. Ca să-ți cumperi bilete la Operetă, trebuia să-ți sacrifici cel puțin o oră, deși nu era coadă la bilet. Lipsea casieră. Fiecare își luase libertatea în propriile mâini și se comporta așa cum credea de cuvintă. „*Așa mergeau lucrurile*”.

Polizia există teoretic, dar nu știm care polițist mai avea curajul să impună legea. Erau foști călăi din vremea socialismului. Și, până la urmă, care lege? Totul era permis, doar căștigaserăm libertatea. Numai că aceasta nu a venit singură.

Cu puține cunoștințe despre nouă realitate, nemiloasă, dar cu aspirații de înăvuțire, români, mulți și naivi, fără posibilitățile de informare de astăzi, au simțit pe deplin contactul veninos cu noua societate, cu jocurile piramidele, falimentele bancare și fondurile de investiții dispărute peste noapte, deși erau prezentate, cu seriozitate, ca investiții sigure. Toate acestea, desfășurate cu sprijinul nemijlocit al unor reprezentanți ai statului.

Trecerea la economia de piață, privatizările, liberalizarea comerțului au creat oportunități pentru returnare de fonduri, mită și fraude, mai ales din cauza legislației incomplete și a controlului slab. Instituțiile de control din domeniul fiscalității, al justiției ori al poliției erau adesea depășite, corupte sau supuse influențelor politice. Procesele decizionale, achizițiile publice și alocarea fondurilor erau netransparente, facilitând luarea de mită și clientelismul. România a fost un exemplu clasic de corupție masivă. „*Așa au mers lucrurile*”.

Percepția majorității era că cine știe să ocolească legea e deștept. Nu conta că o face prin mită, furt, delapidare, falsuri etc. Oamenilor li se inoculase ideea că trecerea la capitalismul din Occident presupune să avem niște milionari (sau miliardari). Se mai știa – informație extrasă și prelucrată de la cei pe urma cărora voiam să călcăm - că nu este de bonton și că nimeni nu vrea să fie întrebat despre sursa primului milion.

Senzatia noii realități a determinat ca majoritatea covârșitoare a cetățenilor să fie nu numai contrariată, dar și profund tulburată; populația era răvășită, era dificil să distingi ce e bine și ce nu. Bănuiala, la modul general, era că am intrat, fără scăpare, într-un marasm economic, moral și spiritual.

A picat foarte bine denumirea acelei perioade ca fiind „*de tranziție*”, termen menit să-i încurajeze pe cei care nu mai suportau situația. Expressia dădea speranță că lucrurile se vor schimba, totuși.

Conform unui studiu din 2006, majoritatea subiecților consideră că fenomenul „*corupție*” a apărut în perioada de „*tranzitie*” (42,5%), în timp ce aproximativ 32% erau de părere că este vorba despre o trăsătură permanentă a mentalităților românești. Poate nu degeaba mulți dintre conaționali vorbesc despre nevoia unui nou Vlad Tepeș, chiar fără să cunoască invocația lui Mihai Eminescu din „*Scrisoarea a III-a*”. Poate nu în zadar grupul umoristic „*Vacanța Mare*” facea, la un moment dat, o analiză destul de acidă când aborda unele dintre metehnele românilor și spunea, între altele, că dacă un copilaș are o privire inteligentă este calificat la modul laudativ ca fiind „*oț*”.

Așa cum am mai spus, confuzia era preponderentă, iar oamenii amestecau calitățile cu defectele, oamenii onești cu lichelele.

Corupția în cadrul principalelor instituții publice din România era percepță ca mare și foarte mare la nivelul Guvernului (77,7%) și Parlamentului (77,6%). Așadar, instituțiile implicate în viața politică, respectiv, Legislativul și Executivul, erau văzute de populație ca fiind cele mai corupte. Nici Justiția nu se plasa bine.

Politicienii erau în viziunea populației cei mai coruși, fie că este vorba despre parlamentari (74,5% dintre subiecți consideră că parlamentarii sunt în mare și foarte mare măsură coruși), fie că este vorba despre membri ai guvernului (68,2%) fie ai administrației publice locale (60,4%).

Principalele cauze ar fi fost birocracia prea mare (79,7%) și implicarea unor politicieni în lumea afacerilor (78,1%). Simțim nevoia să precizăm sursa de informare - https://www.mai-dga.ro/wp-content/uploads/2017/01/Sondaj_INC_2006.pdf, consultat în ianuarie 2026.

Corupția în perioada de tranzitie a condus nu numai la buimăcirea oamenilor lipsiți de repere morale corecte, ci și la împiedicare investițiilor, la transformarea concurenței într-o glumă, la subminarea statului de drept și apariția rețelelor infracționale organizate. Cetățenii și-au pierdut încrederea în instituțiile statului. Convingerea majorității era că fenomenul corupției este inexorabil. „*Așa au mers lucrurile*”.

Dacă ne relaxează cu ceva, trebuie să spunem că fenomenul s-a manifestat în toate țările post-comuniste. Au existat peste tot privatizări opace, sisteme de control anemice, instituții slabe, croite parcă pentru a se lăsa mituite.

Dezvoltarea economică a avut de suferit amarnic, a fost un sezon deschis pentru jaf, iar mulți așteptau ca hoții să ajungă la sărietate și să se opreasă. Se întâmpla și lucrul acesta, numai că ștafeta era predată altora, flămândi. Așa s-a născut zicala că „*nu mai e nimic de furat în România*”. Unii, chiar mulți, neîncrezători în noul folclor, au continuat să cerțeze situația, să observe realitatea, să descopere filoane inedite de pradă, escrocherie, pungăie și au continuat

să se alimenteze. Posibil să mai fi și împărțit pe la alții din căștiguri, pe principiul „*noi continuăm și dezvoltăm afacerea (veroasă), voi rămâneți la putere*”. Un șef de stat i-a numit „*băieții deștepti*”, cum altfel. Nu, nu a făcut nimic din ceea ce putea pentru combaterea practicilor acestor speculații. Era jucător, dar pe alte scene.

Un prim președinte al României, destul de hulit în ultima vreme, dar nu pentru corupție, a încercat, la modul firav, să semnaleze că lucrurile nu merg pe făgășul normal.

În decembrie 2002, el lansează o expresie (nu cunoaștem dacă a avut o sursă de inspirație) asemănătoare celei de „*crony capitalism*” – „*capitalismul de cumețrie*”. Pentru a ne da seama de fenomen, reproducem, cuvânt cu cuvânt, două fraze din presa românească de mai târziu: ... președintele de atunci al României, lansa într-un discurs adresat Parlamentului o sintagmă care avea să facă istorie. „*Trebue să spargem acest capitalismul de cumețrie care s-a format în România unde un grup de indivizi interesați parazitează finanțele statului, naționalizând pierderile lor și reținând profitul*”, spunea el la înălțarea a 13 ani de la Revoluție. Sintagma „*capitalism de cumețrie*” a intrat ulterior în limbajul comun ca o metaforă pentru un anumit tip de a face business: pe baza relației dintre oamenii de afaceri și autoritățile statului. Capitalismul de cumețrie rămâne o realitate și în România Articolul sublinia că peste 80% dintre averile celor mai bogăți o sută de români sunt construite pe baza relației dintre oamenii de afaceri și autoritățile statului. Noi zicem că „*așa merg lucrurile*”.

„*Crony (prieten bun) capitalism*” desemnează o uniune între afaceriști și politicieni, menită să permită primilor să căștige mai mult și ultimilor să păstreze puterea. Expressia a apărut în anii 1980 ca să caracterizeze (peiorativ) economia din Filipine sub dictatorul Ferdinand Marcos.

Unii spun că regimul cleptocratic s-a format sub privirile președintelui român, în timpul celui de-al treilea mandat, când au ieșit în evidență baronii locali, cei care exercitau un control discreționar asupra resurselor și oamenilor de pe anumite teritorii. Alții, în aceeași cheie acuzatoare, afirmă că președintele a rămas un conformist, încercând să construiască un regim original și hibrid, în care vechiul sistem să fie adaptat treptat la noile realități. Într-adevăr, nu există un model de trecere de la socialism la capitalism. Se pare că președintele avea schițat alt plan, iar, în zonele în care nu era bine pregătit, realitatea l-a depășit și l-a uimit.

Ne întrebăm ce ar fi putut să comentzeze când vedea, de exemplu, că un fost tânăr ofițer, acuzați pe lângă dânsul cu misiunea de a-l păzi, în decembrie 1989, rămas în serviciul de pază, ajuns deputat și după aceea senator, vicepreședinte al Comisiei pentru apărare, a fost pus sub acuzare pentru infracțiuni de trafic de influență, ulterior fiind condamnat la ani buni de închisoare cu executare. Numele acestui senator a fost vehiculat și în alte afaceri nu prea curate, atât înainte de condamnare cât și după.

Dar adevarata întrebare nu se referă la o singură persoană. Președintele, descris drept *sărac și cinstit* nu avea cum să nu știe activitățile dubioase desfășurate de zeci de persoane dimprejur. Știind care sunt puterile conferite de Constituție Președintelui României, nu trebuia să te aștepți la prea multe fapte de vitezie în zona combaterii corupției. Luând în considerare că, probabil, mulți dintre cei cu care trebuia să conlucreze erau și ei amestecați în diverse povești controversate, echivoce, lucrurile par a fi complicate. Iar ceea ce se întâmpla întrecea imaginația oricui, prin amprezintă, ritm, fonduri implicate, riscuri pentru securitatea națională, toate activitățile necurate beneficiind de sprijin din partea forțelor politice. (Va urma)

Tradiții nemuritoare

George V. GRIGORE

Cucii din Brănești au strălucit la cea de a XXXII-a ediție a Festivalului Internațional de Jocuri Mascate Surva – Bulgaria

Vecinii bulgari au pregătit un program deosebit care a marcat începutul celei de-a XXXII-a ediții a Festivalului Internațional de Jocuri Mascate Surva. Evenimentul a avut loc între 16 și 25 ianuarie 2026 și s-a desfășurat sub patronajul UNESCO. Prezenți au fost – ca de fiecare dată – și „Cucii din Brănești”, coordonați de Asociația Culturală condusă de președintele și profesorul Ovidiu Marius Sebe. Excelența sa, Nicolae - Dan Constantin, Ministrul Plenipotențiar al Afacerilor Consulare al României la Sofia, a fost prezent să salută și să felicte grupul Cucilor din Brănești.

Primarul orașului Pernik, Stanislav Vladimirov, ministru Afacerilor Externe, Georg Georgiev, președintele FECC, Lars

Algel, și Irena Todorova, directoarea executivă a Centrului Regional Sofia – UNESCO, au aprins simbolic „focul Surva”. „Surva nu este doar un festival – Surva este o sărbătoare. La mai bine de zece ani de la înscrirea sa pe Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității, Surva s-a dovedit a fi un exemplu nu numai de tradiții comune, ci și de valori comune. Aceasta este o sărbătoare nu doar a moștenirii vîi, ci este o sărbătoare a culturii mondiale.” a declarat Irena Todorova, directoarea executivă a Centrului Regional Sofia – UNESCO, în timpul ceremoniei oficiale de deschidere a festivalului din orașul Pernik, pe 16 ianuarie 2026.

Festivalul Internațional de Jocuri Mascate „Surva” din Pernik este cel mai prestigios eveniment din Bulgaria și unul dintre principalele festivaluri din Europa dedicate jocurilor și obiceiurilor tradiționale de mascaradă populară. Aceasta prezintă forme de ritualuri străvechi păstrate de-a lungul secolelor, care sunt o parte inseparabilă a patrimoniului folcloric al Bulgariei. Prin programul său vibrant de competiții, festivalul reunește survakari, kukeri, babugeri, djamalari și participanți din multe alte tradiții de mascarada. În fiecare an, mii de artiști se alătură din toate colțurile Bulgariei, alături de invitați din Europa, Asia, America și Africa. Sincere felicitări participanților!

Ansamblul Popular „Chipărușul” prezintă un ritual funerar arhaic unic în Europa

Poate ne mirăm de reapariția unor ritualuri așa zise „păgâne” – printre care și sărbătorile „mascăților” – în dorința de a păstra lada cu zestre a înaintașilor, cu toate tradițiile și obiceiurile ce „împodobesc” calendarul anual.

Cred că dorința omului de a participa sau a celebra anumite schimbări din natură îi oferea șansa de a crea și a se implica, preluând o vibrație, un cântec, un demers schimbător. Tot astfel și ideea de renaștere a omului și schimbare a „chipului” traversează tradițiile ancestrale românești, urmășe ale credinței geto-daco-trace. La fel, însoțirea sufletului acestuia de imagoul străbunilor care vin să îl conducă pe cel defunct pe celălalt târâm.

Zona montană a Vrancei a constituit un punct de atracție aparte pentru cercetătorii de la Muzeul Național al Tăranului Român în privința acestor tradiții. Doamna cercetător Magda Andreescu din partea MNTR s-a ocupat atent de această zonă unde, datorită unui cumul de factori, disoluția vechilor tradiții a fost mai lentă aici decât în alte regiuni, conturând un cadru generos pentru cercetări etnologice. Ca exemplu, satul Nereju a fost încă din perioada interbelică întărită uneia dintre cele mai semnificative campanii de cercetare monografică inițiate de Dimitrie Gusti.

Echipele multidisciplinare coordonate aici de Henri H. Stahl au evidențiat printre tradițiile locului „Chiperul” (zis și „Chipărușul”), un ritual funerar arhaic, pe cale de a fi abandonat la vremea aceea. Denumirea de „Chiper” vine de la „chip” (față, trăsături, identitate). De altfel, în cercetările efectuate prin anii '90, s-au putut înregistra mențiuni ale unor bătrâni din Nereju, martori cândva la desfășurarea ritualului „priveghi cu măști” la înmormântarea unor consăteni.

Conform celor relatate, în timp ce rudele și prietenii îl priveghesca pe defunct, după lăsarea serii, soseau în gospodăria acestuia 10-15 bărbați purtând măști de „Unchieșii” – „Moși” (uneori și „Babe”). Cu ajutorul tobelor acestia făceau o mare hârmălaie, menită să distanțeze evenualele influențe malefice. Mai mult chiar, pe parcursul desfășurării obiceiului, mascății rosteau diverse cuvinte neîntelese - incantații, pentru a potența efectul intervenției lor.

Unchieșii purtau cu ei toiege cu care loveau întâi în poartă, anunțându-și prezența, și uneori și în masa pe care se aflau bucătatele de pomană. Apoi începeau să danseze ca într-o horă cu pași când ușori când apăsați, în jurul unui foc pe care îl încrengău în curtea răposatului. Legăți între ei cu un lanț, efectuau dificile salturi peste foc, ceea ce nu de puține ori le provoca chiar unele răni. Semnificațiile jocurilor de priveghi cu măști, ale căror reminiscențe au supraviețuit până în secolul al XX-lea doar în această localitate vrânceană, derivă din mentalitatea arhaică. Pentru ca răposatul să aibă o călătorie ușoară către lumea cealaltă, era necesar

ca spiritele strămoșilor pe care le reprezentau mascății să îl asiste, integrându-l în rândul lor. În plus, cu cât această trecere era mai firească și mai lină, era mai mic pericolul ca sufletul defuncțului tulburat de momentul dificil și copleșit de neliniște, să exercite influențe nefaste asupra celor rămași în urmă.

Atenția acordată ineditului joc de priveghi cu măști de către monografiști, concretizată în prezentarea din volumul „Nerej, un village d'une region archaïque” (Monographie Sociologique. Authors: Stahl, H. H. Keywords; 1939) a contribuit la o temporară revitalizare a obiceiului. Așa se face că, până prin anii '70 ai secolului trecut, s-au mai desfășurat sporadic în localitate înmormântări însoțite de priveghii cu măști.

În paralel, însă, așa cum s-a întâmplat și cu alte obiceiuri rituale (vezi „Călușul”), „Chipărul” a fost preluat de activiști culturali care, spre sfârșitul anilor '50, l-au transpus într-un moment artistic în cadrul căruia, în sunetele fluierășilor, bărbații mascăți reconstituiau „jocul” funerar. Pentru a prezenta acest obicei la diverse concursuri și festivaluri, s-a constituit atunci „Ansamblul folcloric Chipărușul”, care și astăzi reprezintă județul Vrancea la diferite competiții. Alături de măștile utilizate în mod tradițional în cadrul obiceiului funerar, în timp, au fost adăugate și alte personaje (ursul, capra, barza – din alaiurile de mascăți), dezvoltând scenariul cu elemente caracteristice altor tradiții, cum ar fi celor specifice Anului Nou.

Măștile confectionate astăzi la Nereju sunt opera a doi meșteri celebri în toată țara pentru măiestria lor: Șerban Terțiu și Pavel Lupașc. Utilizând materiale diverse ca suport-bază (blană de oaie și de capră, lemn), aceștia izbutesc să perpetueze aspectul specific al măștilor de priveghi: chip omenesc cu ochii largi și nas mare, cu gura crispă pigmentată de dinți supradimensionați, umbrăți de mustăți și barbă. Creațiile lor pot fi identificate la numeroase dintre târgurile de artizani ce se desfășoară în diferite orașe din țară, dar și la Festivalurile naționale și internaționale la care participă Ansamblul folcloric „Chipărușul” (după chip).

Asemănători cu Cucii din Brănești chipărușenii din Vrancea duc pe mai departe o tradiție și un mesaj al acordului dintre om și natură „semnat” acum sute, sau poate mii de ani.

Surse: wikipedia.org; lafocsani.ro; ziaruldevrancea.ro; invrancea.ro; tara-vrancei.ro; monitoruldevrancea.ro; povestea-locurilor.ro; ziua-de-constanța.ro; **Bibliografie:** „Nerej, un village d'une region archaïque” (Monographie Sociologique. Authors: Stahl, H.H. Keywords; 1939)

